

SECTOR ZET ZICH SCHRAP VOOR INGREPEN VAN

Uitzenders vast in

Uitzendwerk heeft altijd gegolden als Nederlands trots, maar de wind is gedraaid. Er is veel kritiek op de kwetsbare positie van uitzendkrachten en de politiek koerst aan op het terugdringen van flexwerk. Uitzendbedrijven waarschuwen voor te stevige ingrepen. „Als de politiek ons te hard aanpakt zetten ze welvaart op het spel.”

door Joost Spijker

De arbeidsmarkt is toe aan een noodzakelijke hervorming, maar het zou een grote fout zijn als het nieuwe kabinet vooral uitzendwerk aanpakt. De branche speelt juist een essentiële rol door mensen aan het werk te helpen, om te scholen en economische groei te bevorderen, zegt directeur Jurriën Koops van brancheorganisatie ABU.

De coronacrisis heeft de kwetsbaarheden van uitzendkrachten, zzp'ers en andere flexwerkers pijnlijk aangetoond, geeft ABU toe in een oproep aan een nieuw kabinet. „Maar uitzendorganisaties hebben ook laten zien dat ze in staat zijn om grote groepen naar ander werk te bemiddelen”, zegt Koops. „Verloren aan het begin van de crisis 100.000 uitzendkrachten nog hun baan, een jaar later waren 80.000 van hen weer aan het werk. Koks uit de horecagingen aan de slag in verpleeghuizen, veel uitzendkrachten bemanden coronateststraten en maakten een snelle opschaling van de GGD's mogelijk. Daar zijn we trots op.”

Blind

Toch geeft ABU aan niet blind te zijn voor de kritiek. De balans tussen flexibiliteit en zekerheid is scheefgegroeid en moet beter georganiseerd worden. Uitzenders hebben daar ook een grote rol in gespeeld en moeten nu meer doen, vinden ze zelf.

Zo wordt er bij de onderhandelingen voor een nieuwe cao ingezet op meer werkzekerheid, een verbeterde pensioenregeling en wordt er meer geïnvesteerd in de ontwikkeling van mensen.

„Wij willen die verantwoordelijkheid nemen, maar wij vragen de overheid om te zorgen voor een gelijk speelveld en een samenhangende aanpak van de arbeidsmarkt. Anders is er sprake van een waterbedeffect en vluchten werkgevers naar minder gereguleerde vormen van flex.”

Koops is het niet eens met de stelling dat uitzendwerk

ABU-directeur Jurriën Koops zegt 'niet blind te zijn voor de kritiek'.

FOTO
MARCEL
ANTONISSE

vooral wordt gebruikt door werkgevers die risico's willen ontlopen, en minder voor ziek en piek, waar het ooit voor bedoeld was. „Kijk naar de rol van onze branche in deze crisisperiode. Wij helpen bedrijven op- en afschalen en mensen van werk naar werk. Broodnodig in deze onzekere tijden.”

Banen

De voordelen die uitzendwerk biedt aan de samenleving zijn groot, claimt ABU in een factsheet. Zo wordt er gewezen op cijfers waaruit blijkt dat uitzendwerk jaarlijks voor 1 miljoen banen zorgt en een toegevoegde waarde heeft van 21 miljard, oftewel 3% van het bbp. Ook vinden ruim 200.000 mensen per jaar vanuit een

uitkeringssituatie een baan via een uitzendbureau.

„De uitzendbranche wil een partner zijn voor het nieuwe kabinet om de arbeidsmarkt te verbeteren”, aldus Koops. „Zo moeten meer mensen meedoen in de samenleving, maar die opstapfunctie naar werk vervullen wij al. Op belangrijke terreinen rond werk zijn wij een deel van de oplossing.”

ABU vreest een eenzijdige focus op het reguleren van uitzendwerk. „Als het nieuwe kabinet straks doorslaat in hun aanpak van uitzendwerk verliezen we werkgelegenheid, wendbaarheid voor bedrijven en concurrentievermogen. Dan zetten ze onze welvaart op het spel.”

'HET WORDT NIET MEER GEPIKT'

In geen enkele bedrijfstak werden zoveel mensen op straat gezet aan het begin van de coronacrisis als bij uitzendbureaus. Het is voor tegenstanders een bevestiging dat uitzendkrachten te kwetsbaar zijn, maar het is niet de enige kritiek.

Zo maken experts zich zorgen over de lonen, die achterblijven op die van werknemers in vaste dienst die hetzelfde werk doen. De vele korte contracten, te weinig scholing en ontslagbescherming liggen ook onder vuur. Van alle werkenden zijn uitzendkrachten het minst tevreden, onderzocht CBS. De invloedrijke Commissie Borstlap concludeert dat uitzend- en oproepkrachten de grootste onzekerheid kennen. Ze

blijven veel te lang in flexwerk hangen en dat moet dan ook ingeperkt worden, zo wordt geadviseerd.

„Nederland heeft zich altijd op de borst geklopt over uitzenden”, weet hoogleraar Arbeidsmarkt Ton Wilthagen. „Internationaal werd naar ons gekeken hoe we de voordelen van flexibel werk wisten te combineren met werkzekerheid. Maar dat verhaal valt nu door de mand. Nu pakt de OESO ons juist aan vanwege het hoge flexgehalte en wordt het niet meer gepikt.”

Zo wil vakbond FNV uitzendbanen niet afschaffen, maar wel sterk terugdringen. „Uitzendwerk is ooit in het leven geroepen om als bedrijf beter te kunnen anticiperen op onvoorziene

omstandigheden”, aldus vicevoorzitter Zakaria Boufangacha. „Nu wordt het vooral ingezet om te besparen op arbeidskosten en bedrijfsrisico's af te wentelen op de uitzendkrachten. Vooral in sectoren waar het werk gewoon structureel is zoals in de pakketbezorging en supermarktmagazijnen is het schering en inslag.”

Dat flexwerk op de schop gaat is onontkoombaar als je naar de partijprogramma's kijkt. Maar de ene partij wil uitzendcontracten mogelijk blijven maken (VVD), terwijl de ander er helemaal van af wil (SP). Andere partijen kiezen voor een tussenweg, zoals alleen uitzendwerk toestaan bij tijdelijk werk (CU), of tijdelijke contracten duurder

Als politiek doorslaat verliezen we werkgelegenheid

POLITIEK EN BENADRUKT BELANG VAN UITZENDWERK

beklaagdenbank

'Anders behandeld'

Op zijn zestiende begon Tjalling van der Graaff (42) als uitzendkracht. Het vinden van werk was een fluitje van een cent. „In die tijd kon je makkelijk binnenlopen op een vestiging. Ik kon zo aan de slag.”

De Fries heeft vrijwel altijd via een uitzendbureau gewerkt. Eerst als bijbaan, maar ook in de jaren daarna. „Ik solliciteerde regelmatig op een vaste baan, maar dat kwam niet van de grond.”

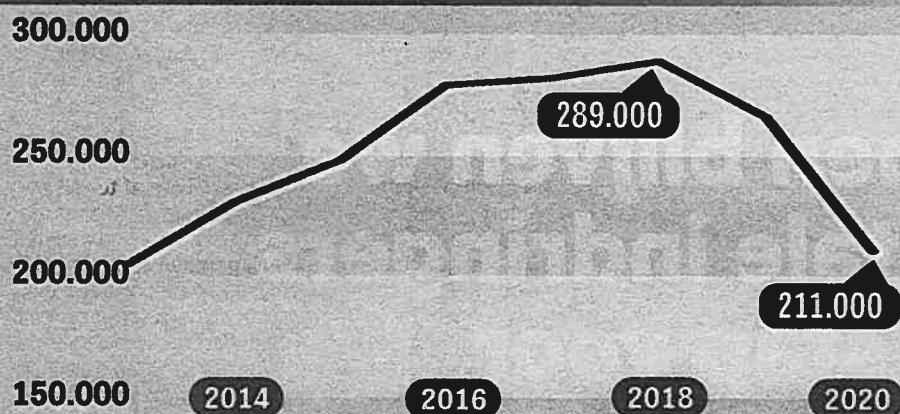
Zo ging hij aan de slag bij Douwe Egberts in Joure waarbij hij elf jaar bleef hangen. „Het werk was leuk. Maar toen de crisis kwam moesten alle uitzendkrachten eruit. Gelukkig had ik net op tijd een jaarcontract getekend, waardoor ik kon blijven. Maar het toonde wel de kwetsbaarheid van dit werk aan. Als het even tegen zit ben je als eerste aan de beurt.”

Inmiddels werkt Van der Graaff als proces operator (bedienen van machines, red.) via een uitzendconstructie bij Philips in Drachten. „Mijn huidige inleener heeft ook gezegd dat er in de toekomst mogelijkheden zijn voor een vast contract.”

Hij hoopt dat de politiek meer aandacht krijgt voor de negatieve uitwassen van uitzendwerk. „Nu doe je vaak hetzelfde werk, maar je wordt anders behandeld. Niemand wil minder pensioenopbouw of betaald krijgen dan een collega die hetzelfde werk doet. Het zijn ook de kleine dingen, zoals een kerstpakket die wij niet krijgen, of een uitje waar we niet mee naar toe mogen. Ik wil niet meer gebruikt worden om een bedrijf kosten te laten besparen of risico's te laten afwentelen.”

Tjalling van der Graaff (42) werkt al vrijwel zijn hele leven als uitzendkracht.
FOTO ANNE VD WOUDE

AANTAL UITZENDKRACHTEN IN NEDERLAND

maken (GroenLinks, D66, CDA, PvdA).

„Er breekt een nieuwe tijd aan voor uitzendbureaus”, ziet Wilthagen. „De tijd dat ze makkelijk grote groepen ergens weg konden zetten voor veel geld is voorbij. Ze zullen zichzelf opnieuw

moeten uitvinden. Dat kan niet door alleen in de verdedigende houding te schieten zoals nu vaak gebeurt.” De hoogleraar vindt dat de branche wat extra's moet gaan bieden door meer te investeren in scholing en het vinden van mensen die

nu niet in beeld zijn op de arbeidsmarkt. „Alleen mensen vinden en koppelen aan een werkgever is niet meer genoeg. De trots die er altijd is geweest voor de ondernemersgeest van uitzenders komt pas weer terug als ze ook die nieuwe rol pakken.”

PIONIEREN MET HUISVROUWEN

Nederland staat bekend als voorloper op het gebied van uitzendwerk, maar het is de Amerikaan Samuel L. Workman die wordt gezien als de grondlegger. Hij kwam in de jaren twintig van de vorige eeuw op het idee om huisvrouwen in de avond in te zetten om thuis spullen te maken voor bedrijven die op korte termijn ergens vraag naar hadden. Dat sloeg aan en deze vorm van werken werd in Amerika en Japan steeds populairder. In 1948 werd Manpower in Amerika opgericht.

Uitzendwerk kreeg in Nederland voet aan de grond toen Frits Goldschmeding en Ger Daleboudt in 1960 Uitzendbureau Amstelveen oprichtten. Goldschmeding signaleerde in zijn afstudeerscriptie een groeiende behoefte bij werkgevers aan

Randstad-oprichter Goldschmeding bracht zijn eerste flexwerker achterop de fiets naar de klant.
FOTO RANDSTAD

ruimte voor nieuwe functies, ook omdat de arbeidsmarkt te star zou zijn. Enkele jaren later werd het bedrijf omgedoopt tot Randstad.

In de jaren negentig maakte het aantal uitzendbanen wereldwijd een enorme groei door. Na die periode kwam ook het debat op gang over te

slechte verdiensten en gebrek aan zekerheid. Vandaag de dag is het aandeel uitzendkrachten in de beroepsbevolking is bijna nergens zo hoog als in Nederland. Zo'n 3% van de banen is een uitzendbaan, alleen in het VK is een groter deel van de beroepsbevolking uitzendkracht.

en concurrentievermogen'